

การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวทิพย์ศิริ ผลเกิด

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาบัญชี สาขาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

โดย

นางสาวทิพย์ศิริ ผลเกิด

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
บัญชีมหาบัณฑิต

ภาควิชาบัญชี สาขาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

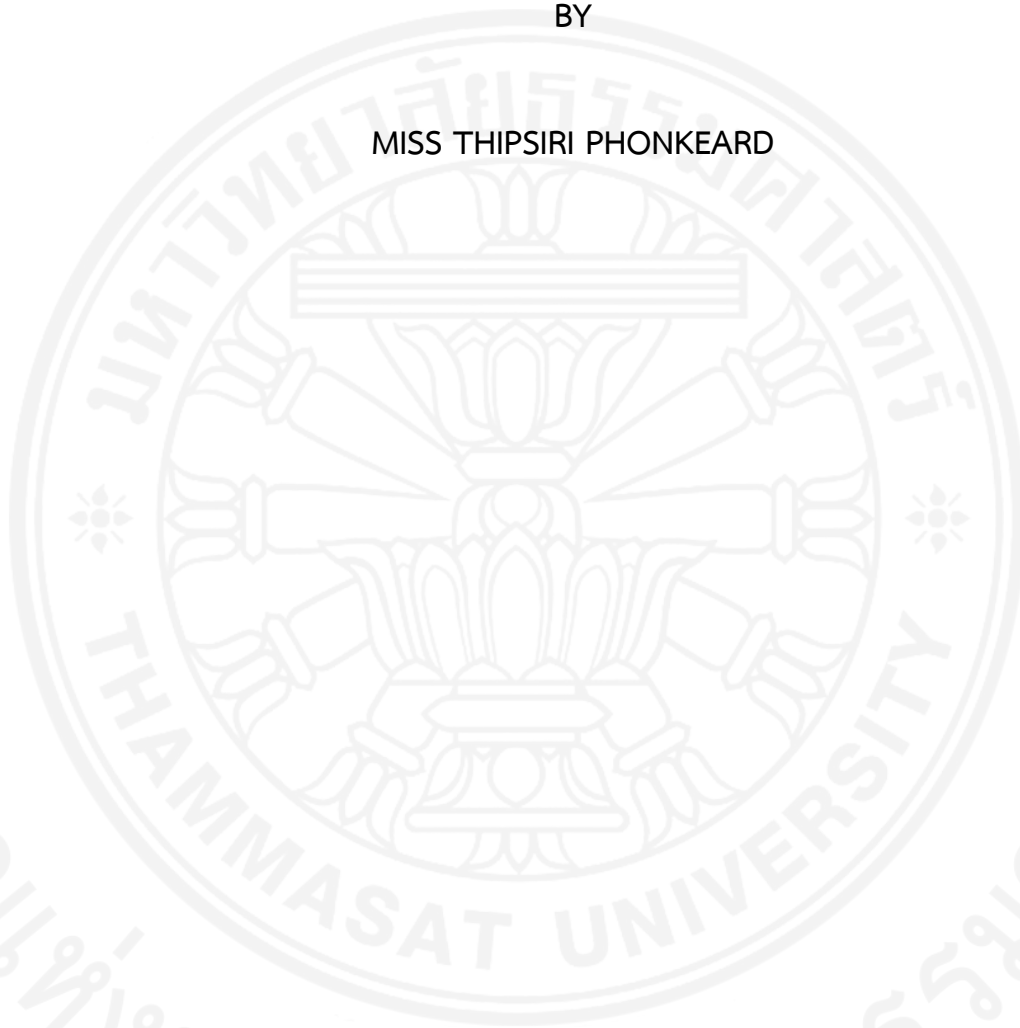
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

CEO TENURE AND EARNINGS MANAGEMENT

BY

MISS THIPSIRI PHONKEARD

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ACCOUNTING

FACULTY OF COMMERCE AND ACCOUNTANCY

THAMMASAT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2015

COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

การศึกษาอิสระ

ของ

นางสาวทิพย์ศิริ ผลเกิด

เรื่อง

การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

บัญชีมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 15 ม.ค. 2559

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โจนกิจอำนวย)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	การดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวทิพย์ศิริ ผลเกิด
ชื่อปริญญา	บัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 จำนวน 115 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี โดยใช้ Modified Jones Model สำหรับการทดสอบการตกแต่งกำไร

ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงมากกว่าปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มทรัพยากร และผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงจะมีการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงน้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มเทคโนโลยี

คำสำคัญ : ผู้บริหารระดับสูง, การตกแต่งกำไร

Independent Study Title	CEO TENURE AND EARNINGS MANAGEMENT
Author	Miss Thipsiri Phonkeard
Degree	Master Degree of Accounting
Department/Faculty/University	Faculty of Commerce and Accountancy
Independent Study Advisor	Asst.Prof.Dr.Somchai Supattarakul
Academic Years	2015

ABSTRACT

This study aims to test CEO tenure and earnings management in 115 samples of Thailand listed companies during year 2007-2013. Earnings management analyzed by the Modified Jones model to estimate discretionary accruals, separated in 7 industries.

Empirical results show that the company is change CEO have earnings management in the CEO change year more than early year in the industrials sector, property & construction sector and resources sector. And the results show that the company is change CEO have earnings management in the after year of change less than the CEO change year in the agro & food industry sector, consumer products sector and technology sector.

Keywords : CEO, Earnings Management

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และเสนอความคิดเห็นอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาครั้งนี้ และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. มนวิภา ผดุงสิทธิ์ ที่ท่านกรุณามาเป็นกรรมการสอบการศึกษาอิสระ ตลอดจนได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่ทำให้การศึกษาอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณครอบครัว เพื่อน หัวหน้างาน ตลอดจนทุกคนที่ร่วมเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำการศึกษาอิสระฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี รวมทั้งขอขอบพระคุณทุกรายทั้งดีและร้ายที่ผ่านเข้ามา ที่ช่วยเป็นบทเรียนและสอนให้ผู้ที่วิจัยมีความเข้มแข็งและสามารถผ่านมาได้

อนึ่ง หากมีส่วนดีหรือประโยชน์ใดที่ผู้อ่านได้รับจากการศึกษาอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีนี้แก่ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือผู้วิจัย ตลอดจนสถาบันการศึกษา แต่หากมีข้อบกพร่องประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

ทิพย์ศิริ ผลเกิด

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพประกอบ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	4
1.6 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการศึกษา	4
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารระดับสูง	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรและวิธีการวัดการตกแต่งกำไร	6
2.3 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	11

บทที่ 3 วิธีการวิจัย	14
3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	14
3.2 แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	15
3.3 วิธีการดำเนินการวิจัย	15
บทที่ 4 ผลการศึกษา	21
4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา	21
4.2 การวิเคราะห์การตกแต่งกำไร	22
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	24
5.1 สรุปผลการศึกษา	24
5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	25
5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย	26
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต	26
รายการอ้างอิง	27
ประวัติผู้เขียน	29

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	14
3.2 ตารางสรุปแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	15
4.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามหมวดอุตสาหกรรม	21
4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่า T-Test การตกแต่งกำไรแยกตามหมวดอุตสาหกรรม	22
5.1 ตารางสรุปผลการศึกษา	25

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 แสดงปีที่ใช้ในการตั้งสมมติฐาน	16
3.2 แสดงจำนวนผู้บริหารระดับสูง (CEO) ที่เปลี่ยนการดำรงตำแหน่งในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556	16
3.3 แสดงจำนวนผู้บริหารระดับสูง (CEO) ที่เปลี่ยนการดำรงตำแหน่งแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม	17

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

งบการเงินเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินหลายกลุ่ม โดยเฉพาะข้อมูลผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งตามแมบทการบัญชี (ปรับปรุง 2552) ในเรื่องวัตถุประสงค์ของงบการเงินได้กล่าวถึงความสำคัญของข้อมูลผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะเรื่องความสามารถในการทำกำไรของกิจการ ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการประเมินการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ และมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินเพื่อใช้คาดคะเนความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากทรัพยากรที่มีอยู่และในการพิจารณาถึงประสิทธิผลของกิจการในการใช้ทรัพยากรเพิ่มเติม เช่น ด้านผู้ลงทุนต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อขายหรือถือเงินลงทุนนั้นต่อไป ผู้ลงทุนที่เป็นผู้ถือหุ้นต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผล ในด้านลูกจ้างรวมทั้งกลุ่มตัวแทนต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรของนายจ้าง เพื่อช่วยให้สามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายค่าตอบแทนจากการจ้างงาน ในด้านรัฐบาลและหน่วยงานราชการต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของกิจการ เพื่อการกำกับดูแลการพิจารณา กำหนดนโยบายทางภาษี รวมทั้งเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติรวมและจัดทำสถิติในด้านต่างๆ ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลกำไรของกิจการเป็นอย่างมาก รวมทั้งเรื่องการตกแต่งกำไรของกิจการ เพราะการตกแต่งกำไรจะส่งผลเสียหายและส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงินเป็นอย่างมาก ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะพบว่าหลายบริษัท มีการตกแต่งกำไรเป็นจำนวนมาก อาทิเช่น บริษัท Enron เป็นตัวอย่างของบริษัทที่มีการตกแต่งบัญชี ด้วยการปกปิดรายการบางอย่าง แสดงผลการดำเนินงานจากขาดทุนเปลี่ยนเป็นกำไร เพื่อให้ราคาหุ้นสูงขึ้นและเพื่อให้นักลงทุนเกิดความเชื่อมั่น แต่ในเวลาต่อมาเมื่อภาระหนี้สินและความเสี่ยง ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน ราคาหุ้นของบริษัทได้ลดลงอย่างรวดเร็วและส่งผลให้บริษัท Enron เข้าสู่สภาวะล้มละลายในที่สุด

ในการที่องค์กรจะประสบความสำเร็จ มีผลกำไรหรือขาดทุนส่วนสำคัญมาจากการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร หรือ CEO ซึ่งย่อมาจาก Chief Executive Officer ซึ่งผู้บริหารระดับสูงขององค์กรมีบทบาทสำคัญในการดูแล บริหารงานขององค์กรให้เป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ นโยบาย เพื่อก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่องค์กรวางไว้ โดยหน้าที่หลักของผู้บริหารระดับสูงคือ นำวิสัยทัศน์และภารกิจของบริษัทมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน บริหารจัดการและควบคุมดูแลงานด้านต่างๆ ให้เป็นไปตามแผน ดำเนินการตามที่คณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการบริหารได้มอบหมาย ซึ่งอยู่ภายใต้กฎระเบียบและข้อบังคับของบริษัท รวมทั้งมีอำนาจออกประกาศ ระเบียบ คำสั่ง หรือบันทึก คู่มือการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายและผลประโยชน์ของบริษัท เพื่อให้องค์กรสามารถพัฒนาก้าวไปสู่จุดมุ่งหมายที่องค์กรวางไว้ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความระมัดระวัง และความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายตามวัตถุประสงค์ข้อบังคับของบริษัท และมติคณะกรรมการ ตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ความรับผิดชอบของผู้บริหารระดับสูงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือการที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่อบุคคลที่ซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทในความเสี่ยงใดๆ อันเกิดขึ้น เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลต่อผู้ถือหุ้นหรือประชาชนทั่วไป ไม่ควรแสดงข้อความที่เป็นเท็จในสาระสำคัญหรือมีการปกปิดความจริงที่ควรบอกในงบการเงิน และรายงานเกี่ยวกับฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของบริษัท หรือรายงานอื่นใดที่ต้องเปิดเผย

ดังนั้นจะพบว่าผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารงานด้านต่างๆ เพื่อให้ผลประกอบการขององค์กรเป็นไปในทิศทางที่ดี และในการบริหารงานของผู้บริหารนี้อาจมีการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการตกแต่งกำไรขององค์กร เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ โดย Healy and Wahlen (1999) กล่าวว่า การตกแต่งกำไรนั้นจะเกิดขึ้นโดยผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในธุรกรรมและในรายงานทางการเงิน เพื่อตกแต่งงบการเงินโดยมีเป้าหมายเพื่อชักจูงนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียไปในทางที่ผิด สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่กล่าวว่าผู้บริหารมีแรงจูงใจในการตกแต่งกำไรเนื่องจากผู้บริหารต้องการไปให้ถึง 4 เป้าหมาย ซึ่งได้แก่ การหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ขาดทุน การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าผลการดำเนินงานในอดีต การหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าประมาณการกำไรที่ผู้บริหารเคยประกาศต่อนักลงทุน และการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน (สมชาย สุภัทรกุล, 2548) โดยกลุ่มบริษัทที่อยู่ในช่วงเติบโตสูงจะมีการตกแต่งกำไร โดยการเพิ่มรายได้ตามดุลยพินิจของผู้บริหารสูงกว่าปกติ เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ขาดทุน การหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ลดลง และการหลีกเลี่ยงการรายงานผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน (ภริยา สุวรรณวิวัฒน์, 2555) และการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศพบว่าการตกแต่งกำไรของผู้บริหารระดับสูงในช่วง 3 ปีแรกที่ดำรงตำแหน่งมากกว่าปีหลังจากนั้น เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงจะพยายามทำผลงานเพื่อให้ตลาดเห็นว่าตนมีความสามารถในการบริหารงานเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งด้วยการตกแต่งกำไร (Ali and Zhang, 2014)

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงกับการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ต่อนักลงทุนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธนาคาร เงินทุน และประกันภัย รวมทั้งกลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้มีความแตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีสาระสำคัญ โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ผู้บริหารระดับสูง (CEO) หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจและความรับผิดชอบบริหารงานในองค์กรหรือบริษัท

การตกแต่งกำไร (Earnings management) หมายถึง

ความพยายามของผู้บริหารในการที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น โดยผู้บริหารมีการชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไป เพื่อวัตถุประสงค์ยัดหย่นกำไร เพื่อให้ภาพลักษณ์ผลการดำเนินงานขององค์กรให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.5.1 ประโยชน์ต่อนักลงทุน

นักลงทุนสามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และทำให้มีความระมัดระวังในการนำข้อมูลของงบการเงินไปใช้เพื่อการตัดสินใจลงทุนในบริษัทมากยิ่งขึ้นซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงจากการลงทุน

1.5.2 ประโยชน์ต่อหน่วยงานตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำกับดูแลบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อให้บริษัทมีการจัดทางการเงินที่ถูกต้องและสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริง

1.6 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้มีขั้นตอนในการนำเสนอ ดังนี้ บทที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณกรรมซึ่งแสดงแนววิธีการคิด จากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสมมติฐานของการศึกษา บทที่ 3 กล่าวถึงข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยและวิธีวิจัย บทที่ 4 อธิบายถึงผลการศึกษารายการตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และบทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดของงานวิจัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าและรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารระดับสูง
- ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรและวิธีการวัดการตกแต่งกำไร
- ส่วนที่ 3 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริหารระดับสูง หรือ Chief Executive Officer (CEO)

ในองค์กรธุรกิจผู้บริหารระดับสูง หรือ CEO ขององค์กรถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ เสมือนเป็นจักรกลหลักที่ทำให้องค์กรขับเคลื่อนไปได้อย่างรวดเร็วและมีความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง เปรียบเทียบได้กับโรงงานการผลิตที่ใช้เครื่องจักรในการทำงาน หากเครื่องจักรทั้งโรงงานเกิดสะดุดการเคลื่อนไหว ก็จะส่งผลให้อุปกรณ์ตัวอื่นๆ เดินเครื่องทำงานต่อไปไม่ได้ ซึ่งจะสร้างความเสียหายแก่ผลผลิตขององค์กรตามมา (พจน์ ใจชาญสุขกิจ, 2548, น.42) โดยความหมายของผู้บริหารระดับสูงสามารถกล่าวสรุปได้ดังนี้

ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจและความรับผิดชอบสูงสุดในองค์กรหรือบริษัท โดยหน้าที่และบทบาทของผู้บริหารระดับสูง คือ เป็นผู้แทนองค์กร ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำในองค์กร เป็นกรรมการบริหารสนับสนุนการทำงานขององค์กร วางกลยุทธ์ สร้างวัฒนธรรมองค์กร ปกครองดูแล บริหารจัดการองค์กร บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในองค์กร ตัดสินใจ แนะนำ การปฏิบัติงานให้กับบุคลากร นำเสนอนโยบายบริหารจัดการด้านการเงิน ภาษี การจัดการความเสี่ยง การจัดการทรัพยากรในองค์กร การปรับปรุงแผนงาน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์กร รวมทั้งมีหน้าที่นำสิ่งใหม่มาเพื่อพัฒนาความเจริญก้าวหน้าขององค์กร เช่น เทคโนโลยี ความรู้ การจัดการด้านงบประมาณ และด้านอื่นๆ

นอกจากนี้ ผู้บริหารระดับสูงหรือ CEO จำเป็นต้องมีความเข้าใจเรื่องทางการเงินหรือทางบัญชีอย่างลึกซึ้งไม่ได้ โดยอาจสามารถพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญระดับปฏิบัติงานได้ เช่น ซีเอฟโอ รองประธานฝ่ายบัญชี เพื่อหาทางทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เงินสดหมุนเวียนมีความคล่องตัว รวมทั้งหาทางทำให้มูลค่าสินทรัพย์เพิ่มขึ้น จัดหาเครื่องมือระดมทุนโดยการออกหุ้น และอื่นๆ อีกมากมาย

ซึ่งสอดคล้องกับ Benton (2003) ที่กล่าวว่าในฐานะของผู้บริหารระดับสูง ต้องมีความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรและสภาพคล่องของธุรกิจของตนเอง โดยเฉพาะต้องมีความเข้าใจในบัญชี งบดุล บัญชีรายได้ เงินสดหมุนเวียน และหมายเหตุประกอบงบการเงินด้วย และถ้ารู้จักจัดการอย่างเหมาะสม จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่วางแผนไว้ ซึ่ง พาวเวลสัน (2003) ได้ให้แนวคิดเช่นเดียวกันว่า ผู้บริหารระดับสูงหรือ CEO มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเรื่องทางการเงิน โดยสิ่งที่ยังขาดไปของรายงานผลงานของผู้บริหารระดับสูงก็คือบัญชีงบดุลนั่นเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรและวิธีการวัดการตกแต่งกำไร

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตกแต่งกำไร

การตกแต่งกำไร หรือ Earnings management มีผู้ให้นิยามไว้หลายความหมาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

การตกแต่งกำไรเป็นความพยายามของผู้บริหารที่ต้องการเพิ่มกำไรของกิจการในระยะสั้น โดยเชื่อว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนโดยการเพิ่มกำไรนั้นมีหลายลักษณะ เช่น การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจในการลงทุนออกไป การที่ผู้บริหารนำมาตราฐานการบัญชีที่ยังไม่บังคับใช้นำมาใช้ก่อน เนื่องจากจะทำให้ผลการดำเนินงานของกิจการดีขึ้น หรือบางครั้งการตกแต่งกำไรโดยการบันทึกค่าใช้จ่ายให้สูงขึ้นเพื่อผลประโยชน์ทางภาษี หรือทำให้รอบบัญชีถัดไปมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นเกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Schroeder, 1995) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Healey and Wahlen (1988) ที่กล่าวว่า การตกแต่งกำไรเกิดขึ้นเมื่อผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการรายงานทางการเงินและในรายการที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างทางธุรกิจ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจผิดเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของบริษัท เพื่อให้ราคาหุ้นสูงขึ้นและเพื่อผลตอบแทนของผู้บริหาร เป็นต้น

นอกจากนี้ Mulford and Comiskey (1996) มีแนวคิดว่าการตกแต่งกำไรเป็นการปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความตั้งใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ โดยได้จำแนกการตกแต่งกำไรออกเป็น 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น เช่น การรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรจะเป็น การสร้างรายได้ที่ไม่มีทางเกิดขึ้นได้จริง การขยับรายได้ของงวดบัญชีถัดไปเข้ามาเป็นรายได้ของงวดบัญชีปัจจุบัน การบันทึกค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าความเป็นจริงโดยการตั้งค่าใช้จ่ายบางรายการเป็นต้นทุนสินทรัพย์ การกำหนดระยะเวลาการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอดบัญชีหรือสินทรัพย์อื่นที่ยาวนานกว่าความเป็นจริง โดยการแสดงมูลค่าสินทรัพย์บางรายการสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ เช่น ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการ

ของตลาด เป็นต้น รวมทั้งการไม่บันทึกรายการค่าใช้จ่ายเป็นหนี้สิน นอกจากนี้ White et al. (1997) ยังมีแนวคิดที่ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือผลขาดทุนอื่นๆ นอกเหนือไปจากที่ควรจะได้รับรู้ในปีที่ผลการดำเนินงานตกต่ำ โดยในกิจการมีการเปลี่ยนแปลงในทีมผู้บริหารทีมผู้บริหารใหม่ จะทำการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีของโครงการเก่าๆ ออกจากบัญชีเมื่อมีการเข้ารับตำแหน่งอีกด้วย

2. การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันเป็นสำคัญ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีเพื่อให้การแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินในงวดต่อไปถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้กำไรและสินทรัพย์ของกิจการลดลง แต่ก็ช่วยให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการสามารถเปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ White et al. (1997) ที่มีแนวคิดที่เมื่อกิจการมีผลกำไรออกมาต่ำกว่าที่ได้มีการคาดการณ์ไว้ในเบื้องต้น ผู้บริหารมักจะทำการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อเพิ่มผลกำไร แต่สำหรับกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางบัญชียุคนี้ จะเกิดจากความสมัครใจของกิจการเอง หรือจากการที่หน่วยงานที่มีอำนาจในการออกกฎเกณฑ์ทางบัญชีกำหนดให้กิจการต้องปฏิบัติตาม ถือว่าไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกระแสเงินสดของกิจการ แต่ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการตกแต่งกำไร

3. การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น การตัดสินใจขายสินทรัพย์ที่ได้มาในราคาต่ำเกินไปในช่วงเวลาที่ราคาสินทรัพย์นั้นปรับตัวสูงขึ้น เพื่อชดเชยกับผลการดำเนินงานที่ลดลง การตัดสินใจในลักษณะนี้เปรียบเสมือนการที่ฝ่ายบริหารซื้อเวลาเพื่อตกแต่งผลการดำเนินงานให้ดูดีไปเรื่อยๆ จนกว่าผลการดำเนินงานที่แท้จริงจะปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงการชะลอค่าใช้จ่ายดำเนินงานบางรายการออกไป เพื่อเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบัน เช่น ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ค่าโฆษณา ค่าฝึกอบรม เป็นต้น

4. การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง เช่น การตัดจำหน่ายค่าความนิยมของกิจการที่ซื้อมาในอัตราเร่ง การลดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรลง การพิจารณาสินทรัพย์บางรายการที่มีการเสื่อมในมูลค่าลงเพื่อเร่งการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายแสดงในงบกำไรขาดทุน การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และการตั้งค่าเผื่อสินค้าล้าสมัยในจำนวนที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง

5. พฤติกรรมการล้างบาง หรือการล้างผลขาดทุนให้หมดไปในงวดปัจจุบัน เพื่อให้สามารถแสดงผลกำไรในอนาคตต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับ White et al. (1997) ที่มีแนวคิดที่กิจการจะรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือผลขาดทุนก้อนใหญ่ที่มีอยู่ให้จบสิ้นในครั้งเดียว ซึ่งช่วยให้กำไร

ที่จะรายงานในงวดต่อๆ ไปปรับตัวสูงขึ้น สำหรับในประเทศไทยโดยเฉพาะในช่วงปี 2540 ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยและธุรกิจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว ส่งผลให้หนี้สินของหลายกิจการที่ได้มีการก่อไว้เป็นสกุลเงินต่างประเทศเพิ่มขึ้นถึงเท่าตัว กิจการมีการรายงานผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเป็นจำนวนมากเพื่อล้างผลขาดทุนให้หมดไปในรอบระยะเวลาบัญชี 2540 ทั้งจำนวน แทนที่จะตั้งเป็นผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนรอการตัดบัญชีซึ่งเป็นเรื่องปกติ ที่จะช่วยให้กิจการสามารถแสดงผลกำไรในงวดบัญชีต่อๆ มาที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ Ayre (1994) มีแนวคิดที่ Accrual Management เป็นรูปแบบของการตกแต่งกำไรอย่างหนึ่ง โดย Accrual Management หมายถึง การปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชี เช่น การคาดการณ์เงินที่จะเก็บได้จากลูกหนี้ อายุการใช้งานของสินทรัพย์ รายการค้างรับ รายการค้างจ่าย รายการจ่ายล่วงหน้า รายการรับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อเก็ยกำไรให้ไปสู่ทิศทางของเป้าหมายกำไรที่ผู้บริหารต้องการ แม้ว่าจะเป็นการยากต่อการที่ผู้ใช้งบการเงินภายนอกจะรู้ถึง Accrual Management จากงบการเงินได้ แต่การวิเคราะห์รูปแบบหรือทิศทางของรายการค้างรับ รายการค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า รับล่วงหน้าต่างๆ อาจช่วยให้ผู้วิเคราะห์มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดของกิจการที่กำลังเคลื่อนไหวไปคนละทิศทางกับรายการเหล่านี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นว่าผู้ลงทุนจะต้องมองว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นจากการที่กิจการมีการผ่อนปรนเงื่อนไขการเก็บเงินจากลูกหนี้เป็นสิ่งที่ดีเสมอไป เพราะยอดขายที่เพิ่มขึ้นนั้นอาจเป็นสัญญาณเตือนว่ากิจการกำลังเริ่มตกอยู่ในสภาพใกล้ล้มละลาย เนื่องจากกิจการที่ล้มละลายส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากเงื่อนไขการชำระเงินที่ให้กับลูกหนี้ไม่เหมาะสมจนส่งผลให้ลูกหนี้มียอดสะสมสูงขึ้นเรื่อยๆ

2.2.2 วิธีการวัดการตกแต่งกำไร

การวัดการตกแต่งกำไรมีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีที่ผู้วิจัยส่วนใหญ่ใช้ในการศึกษาและเป็นที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือวิธี Modified Jones Model ซึ่งสอดคล้องกับ Dechow, Sloan and Sweeney (1995) ได้ศึกษาพบว่าวิธีการที่สามารถใช้ในการทดสอบการตกแต่งกำไร ได้เป็นอย่างดีและให้ผลชัดเจนที่สุดคือวิธี Modified Jones Model ซึ่งเป็นวิธีที่พัฒนามาจากวิธีของ Jones (1991)

วิธีการทดสอบการตกแต่งกำไรของ Jones (1991) และวิธี Modified Jones Model นั้น พิจารณาจากความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Earnings) และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flows from Operations) โดย Jones (1991) มีแนวคิดที่กระแสเงินสดจากการดำเนินงานแสดงให้เห็นถึงผลการดำเนินงานเชิงเศรษฐกิจของกิจการได้ดีกว่า

กำไรตามเกณฑ์คงค้างที่ผู้บริหารตกแต่งเพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานตามที่ตนต้องการ แต่โดยปกติกำไรตามเกณฑ์คงค้างของทุกบริษัทย่อมแตกต่างกันจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จึงไม่ได้หมายความว่าทุกบริษัทมีการตกแต่งกำไร ดังนั้นความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในระดับปกติจึงไม่ได้บ่งบอกถึงการตกแต่งกำไรของบริษัท แต่ความแตกต่างระหว่างกำไรตามเกณฑ์คงค้างและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในระดับที่เกินกว่าหรือระดับต่ำกว่าระดับปกติ อาจเป็นตัวบ่งชี้ถึงการตกแต่งกำไรของบริษัท ซึ่งมาจากการที่ผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจหรือเป็นใช้วิจารณญาณทางบัญชีของผู้บริหารในการตกแต่งกำไรของบริษัท โดยความแตกต่างดังกล่าวอาจเรียกว่า “Discretionary Accruals” หรือ “DCA” และถ้า Discretionary Accruals ที่มีค่าเป็นบวก ย่อมหมายถึงการตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น และหาก Discretionary Accruals มีค่าเป็นลบหมายถึงการตกแต่งกำไรให้ต่ำลง

สำหรับการทดสอบการตกแต่งกำไรโดยใช้ Modified Jones Model จากแนวคิดที่ว่ารายการคงค้างรวมของบริษัท (Total Current Accrual หรือ TAC) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นรายการคงค้างที่เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร (Discretionary Current Accruals หรือ DCA) ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงการตกแต่งกำไรของบริษัทซึ่งมาจากการที่ผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจหรือใช้วิจารณญาณทางบัญชีของผู้บริหารในการตกแต่งกำไร โดย DCA ที่มีค่าเป็นบวกแสดงถึงการตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม DCA ที่มีค่าเป็นลบแสดงถึงการตกแต่งกำไรให้ต่ำลง และส่วนที่ 2 รายการคงค้างที่ไม่ได้เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร (Non-discretionary Current Accrual หรือ NDCA) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิธิพล พิริยะนิตติ (2549) กนิษฐา โสตามรรค (2554) กฤษณา กัมปนาทโกศล (2551) และ วศิตา รัตนวิจิตร (2556) ที่ทำการทดสอบการตกแต่งกำไรโดยใช้ Modified Jones Model ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยสรุปได้ดังนี้

$$DCA_{i,t} = TAC_{i,t} - NDCA_{i,t}$$

โดยที่

DCA_{it}	=	รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปีที่ t
TAC_{it}	=	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปีที่ t
$NDCA_{it}$	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปีที่ t

โดยการคำนวณรายการคงค้างรวมของบริษัท (Total Current Accruals หรือ TAC) คำนวณโดยนำกำไรสุทธิของบริษัทหักกับกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท และหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

$$TAC_{i,t} = \frac{NI_{i,t} - CFO_{i,t}}{TA_{i,t-1}}$$

โดยที่

TAC_{it}	=	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
NI_{it}	=	กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษของบริษัท i ในปี t
CFO_{it}	=	กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี $t-1$

จากนั้นคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ (α_0 , α_1 , α_2) เพื่อนำไปแทนในสมการถัดไป เพื่อคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหาร (Non-discretionary Current Accrual หรือ NDCA) สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

$$TAC_{i,t} = \alpha_0 \left[\frac{1}{TA_{i,t}} \right] + \alpha_1 \left[\frac{REV_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right] + \alpha_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right]$$

โดยที่

TAC_{it}	=	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี $t-1$
REV_{it}	=	รายได้จากการขายของบริษัท i ในปี t
PPE_{it}	=	สินทรัพย์ถาวร คือที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ของบริษัท i ในปี t
Δ	=	ผลต่างระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน

การคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือ Non-discretionary Accrual (NDCA) ให้นำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากข้อ 2 ($\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2$) มาแทนในสูตรเพื่อหาค่า NDCA ของแต่ละบริษัท ซึ่งจากแนวคิดที่ว่า การตกแต่งกำไรให้สูงขึ้นนั้นกิจการจะทำได้ผ่านทางยอดขายเชื่อ ดังนั้นสูตรการคำนวณ NDCA จึงนำลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable) หักออกจากการเปลี่ยนแปลงของยอดขาย (Dechow et. al., 1995) สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

$$NDCA_{i,t} = \alpha_0 \left[\frac{1}{TA_{i,t}} \right] + \alpha_1 \left[\frac{REV_{i,t} - AR_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right] + \alpha_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right]$$

โดยที่

$NDCA_{it}$	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
REV_{it}	=	รายได้รวมของบริษัท i ในปี t
AR_{it}	=	ลูกหนี้ของบริษัท i ในปี t
PPE_{it}	=	สินทรัพย์ถาวร คือที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ของบริษัท i ในปี t
Δ	=	ผลต่างระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน

2.3 งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

มีงานวิจัยในอดีตที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งกำไร ดังนี้

Ali and Zhang (2014) ได้ทำการศึกษาในเรื่องของระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไร โดยทำการทดสอบในกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารระดับสูงจำนวน 2,278 คน จำนวน 1,688 บริษัท ที่อยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2557 โดยใช้รายการคงค้างเกินปกติในการทดสอบการตกแต่งกำไร ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารระดับสูงจะมีการตกแต่งกำไรให้สูงเกินจริงในช่วง 3 ปีแรกที่ดำรงตำแหน่งมากกว่าปีหลังจากนั้น เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงพยายามทำผลงานเพื่อให้ตลาดและนักลงทุน เห็นว่าตนมีความสามารถในการบริหารงานในปีแรกๆ ที่ดำรงตำแหน่งซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภริยา สุวรรณวิวัฒน์ (2555) ที่ทำการศึกษาการตกแต่งกำไร โดยใช้ดุลยพินิจผ่านรายได้ของผู้บริหารในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 โดยใช้การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าเป็นตัวชี้วัดถึงการตกค้างกำไร ซึ่งผลการศึกษาพบว่าการตกค้างกำไรในกลุ่มบริษัทที่อยู่ในช่วงเติบโตสูง โดยการเพิ่มรายได้ตามดุลยพินิจของผู้บริหาร เพื่อการหลีกเลี่ยงรายงานผลขาดทุน การหลีกเลี่ยงผลการดำเนินงานที่ลดลง และการหลีกเลี่ยงการรายงาน ผลการดำเนินงานที่ต่ำกว่าความคาดหวังของนักลงทุน ในขณะที่ Caylor (2009) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การรับรู้รายได้เพื่อบรรลุเป้าหมายกำไรและพบว่าผู้บริหารมีการใช้ดุลยพินิจผ่านรายการคงค้างในบัญชีรายได้ ทั้งลูกหนี้การค้า รายได้รับล่วงหน้า เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานกำไรต่ำกว่าการคาดการณ์ของนักวิเคราะห์ แต่ไม่พบการใช้ดุลยพินิจผ่านรายการเหล่านี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงานผลขาดทุนหรือรายงานกำไรที่ลดลง

Etimur, Livnat and Martikainen (2003) พบว่านักลงทุนจะให้ความสำคัญกับการรายงานรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงมากกว่าการรายงานค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริษัทที่อยู่ในช่วงเจริญเติบโต และบริษัทที่มีกำไรขั้นต้นสูงก็มีแนวโน้มที่จะตกค้างกำไรผ่านรายได้อีกด้วย สอดคล้องกับ Bagnoli et al. (2001) ซึ่งพบว่านักลงทุนมีการตอบสนองในด้านที่ดีกับรายงานรายได้ที่เกินความคาดหวังของนักลงทุน นอกจากนี้ อิทธิพล พิริยะนิต (2549) ได้ทำการศึกษารายบริษัทในประเทศไทยที่เสนอขายหุ้นเป็นครั้งแรกแก่สาธารณชนว่ามีการตกค้างกำไรในช่วงก่อนการเสนอขายหุ้นจนถึงช่วงแรกของการเสนอขายหุ้นหรือไม่ โดยใช้วิธีการทดสอบการตกค้างกำไรตามวิธี Modified Jones Model โดยพิจารณา Discretionary Current Accruals ของบริษัทที่เสนอขายหุ้นเป็นครั้งแรกแก่สาธารณชน จำนวน 48 บริษัท โดยเปรียบเทียบกับบริษัทคู่เหมือนที่ไม่ได้เสนอขายหุ้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า บริษัทมีการตกค้างกำไรในปีที่เสนอขายหุ้นให้สูงขึ้นในปีที่เสนอขายหุ้น อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้ไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่บ่งชี้ว่าบริษัทเหล่านี้ตกค้างกำไรให้สูงขึ้นในปีก่อนที่จะเสนอขายหุ้นหรือตกค้างกำไรให้ต่ำลงในปีหลังจากที่เสนอขายหุ้น

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์การตกค้างกำไรกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ในงานวิจัยของ กฤษณา (2550) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตกค้างกำไรกับสัดส่วนการก่อหนี้ของกิจการ โดยวัดการตกค้างกำไรจากรายการค้างรับค้างจ่ายโดยดุลยพินิจของผู้บริหาร และวัดสัดส่วนการก่อหนี้ของกิจการจากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น โดยทำการเก็บข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ.2549 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 389 บริษัท และทำการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์แยกเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของทุกอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การตกค้างกำไรมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในเชิงลบกับสัดส่วนการก่อหนี้ของกิจการ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างการตกค้างกำไรกับสัดส่วนการก่อหนี้ของกิจการในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ กนิษฐา (2554) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับ

ดุลยพินิจของผู้บริหารกับค่าสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ SET 100 ในปี พ.ศ.2553 โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 87 บริษัท ซึ่งใช้วิธี Cross-sectional of Jones Model ในการคำนวณรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งผลการศึกษาพบว่ารายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารไม่มีความสัมพันธ์กับค่าสอบบัญชี หรือในงานวิจัยของ วศิตา รัตนวิจิตร (2556) ที่ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาล ธุรกิจครอบครัว และการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2555 โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 722 บริษัท และใช้แบบจำลอง Modified Jones เข้ามาประมาณการรายการคงค้างที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการตกแต่งกำไรโดยแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ความถี่ในการเข้าประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ และบริษัทที่เป็นธุรกิจครอบครัว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการตกแต่งกำไร

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 มีวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 ในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธนาคาร เงินทุน และประกันภัย รวมทั้งกลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้มีความแตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีสาระสำคัญ รวมทั้งไม่นับรวมบริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน คงเหลือบริษัทที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 115 บริษัท และแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

แสดงจำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. เกษตรและอุตสาหกรรม	11	9.57
2. สินค้าอุปโภคบริโภค	15	13.04
3. สินค้าอุตสาหกรรม	24	20.87
4. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	18	15.65
5. ทรัพยากร	13	11.30
6. บริการ	23	20.00
7. เทคโนโลยี	11	9.57
รวม	115	100.00

3.2 แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ หนังสือ งานวิจัย บทความ งานวิจัย เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ตารางที่ 3.2

ตารางสรุปแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูล	แหล่งที่มาของข้อมูล
1. ข้อมูลรายชื่อผู้บริหารระดับสูงและช่วงระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	- www.setsmart.com - รายงานประจำปี - แบบรายงาน 56-1
2. ข้อมูลตัวเลขจากงบการเงินของบริษัทเพื่อใช้ในการวัดการตกแต่งกำไร	- www.datastream.com

3.3 วิธีดำเนินการวิจัย

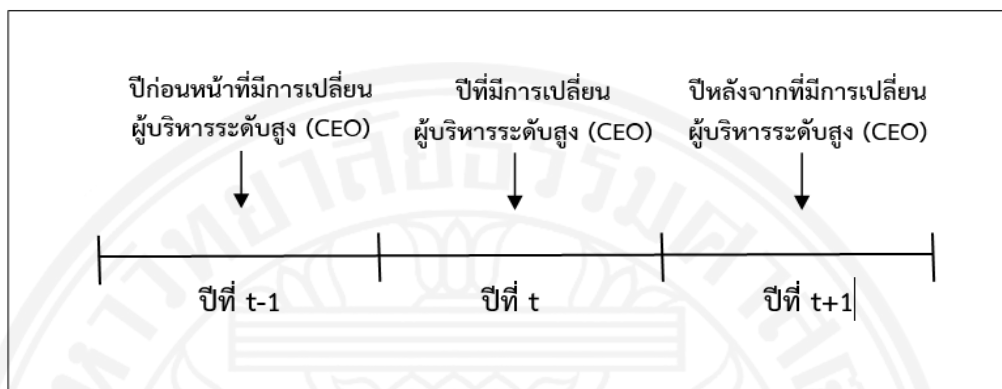
3.3.1 สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรในบทที่ 2 จึงสามารถสรุปสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

H1 : บริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงมากกว่าปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง

H2 : บริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงน้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง

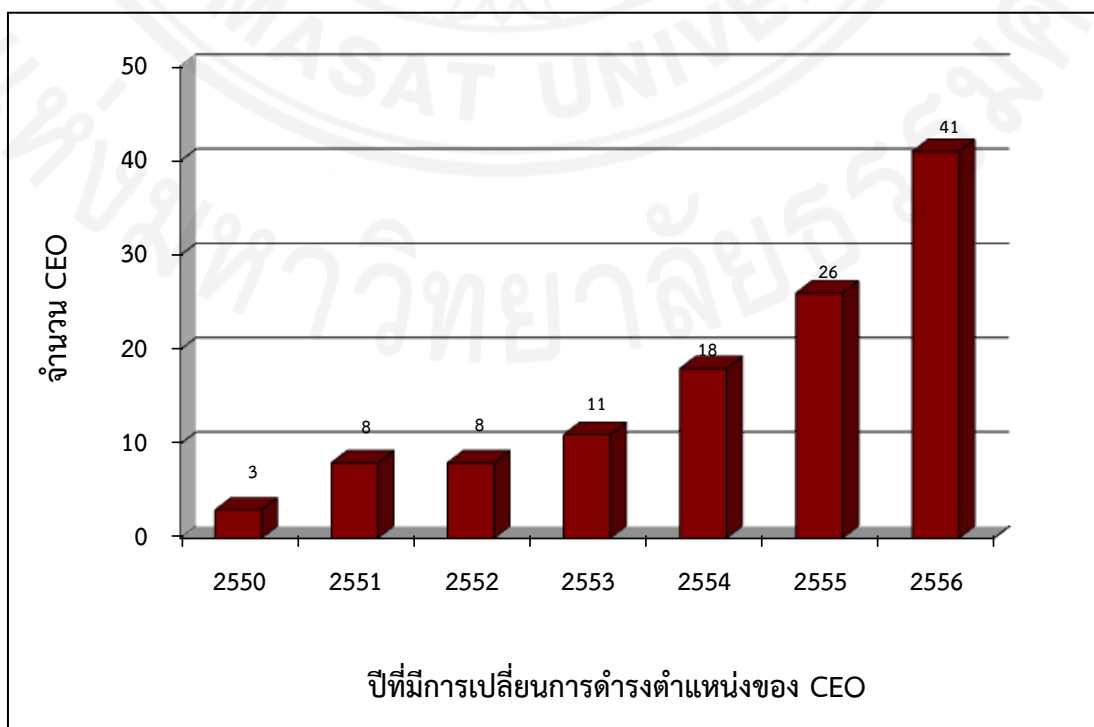
ภาพประกอบที่ 3.1
แสดงปีที่ใช้ในการตั้งสมมติฐาน

3.3.2 การเก็บข้อมูลผู้บริหารระดับสูง (CEO)

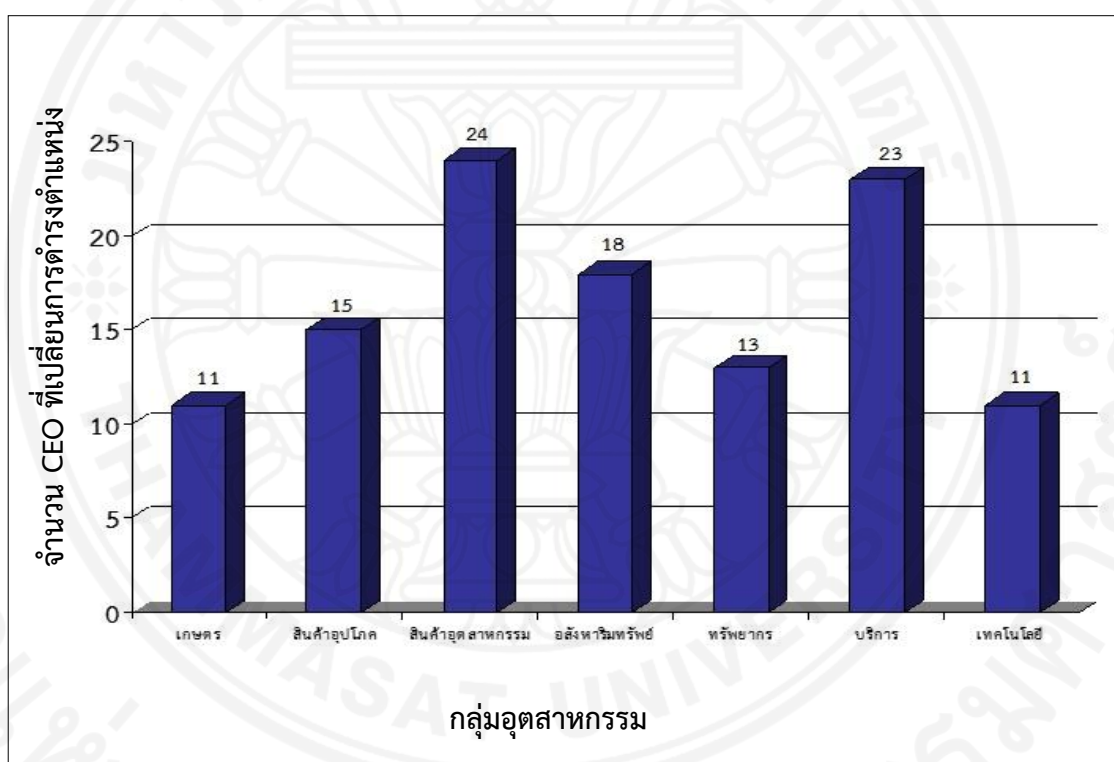
จากการเก็บข้อมูลบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูง พบว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 รวมจำนวน 115 ข้อมูล แสดงตามภาพประกอบที่ 3.2

ภาพประกอบที่ 3.2
แสดงจำนวนผู้บริหารระดับสูง (CEO) ที่เปลี่ยนการดำรงตำแหน่งในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556

โดยการเปลี่ยนการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 จำนวน 115 ข้อมูล สามารถจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมได้ 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตร และอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี แสดงตามภาพประกอบที่ 3.3

ภาพประกอบที่ 3.3
แสดงจำนวนผู้บริหารระดับสูง (CEO) ที่เปลี่ยนการดำรงตำแหน่งแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 งานวิจัยครั้งนี้ใช้ Modified Jones Model สำหรับการทดสอบการตกแต่งกำไรซึ่งมีวิธีการคำนวณดังนี้

1. การคำนวณรายการคงค้างรวมของบริษัท (Total Accruals หรือ TAC)

การคำนวณรายการคงค้างรวมของบริษัท (Total Current Accruals หรือ TAC) คำนวณโดยนำกำไรสุทธิของบริษัทหักกับกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท และหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

สมการที่ 1

$$TAC_{i,t} = \frac{NI_{i,t} - CFO_{i,t}}{TA_{i,t-1}}$$

โดยที่

TAC_{it}	=	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
NI_{it}	=	กำไรสุทธิก่อนรายการพิเศษของบริษัท i ในปี t
CFO_{it}	=	กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1

2. การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์เพื่อนำไปแทนในสมการที่ 2

คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ (α_0 , α_1 , α_2) เพื่อนำไปแทนในสมการถัดไป เพื่อคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-discretionary Current Accrual หรือ NDCA) สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

$$TAC_{i,t} = \alpha_0 \left[\frac{1}{TA_{i,t}} \right] + \alpha_1 \left[\frac{REV_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right] + \alpha_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right]$$

โดยที่

TAC_{it}	=	รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
REV_{it}	=	รายได้จากการขายของบริษัท i ในปี t
PPE_{it}	=	สินทรัพย์ถาวร คือ ที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ของบริษัท i ในปี t
Δ	=	ผลต่างระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน

3. การคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-discretionary Accrual หรือ NDCA)

การคำนวณหารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือ Non-discretionary Accrual (NDCA) ให้นำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากข้อ 2 ($\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2$) มาแทนในสูตรเพื่อหาค่า NDCA ของแต่ละบริษัท ซึ่งจากแนวคิดที่ว่า การตกแต่งกำไรให้สูงขึ้นนั้นกิจการจะทำได้ผ่านทางยอดขายเชื่อ ดังนั้นสูตรการคำนวณ NDCA จึงนำลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable) หักออกจาก การเปลี่ยนแปลงของยอดขาย (Dechow et. al., 1995) สามารถเขียนสูตรได้ดังนี้

สมการที่ 2

$$NDCA_{i,t} = \alpha_0 \left[\frac{1}{TA_{i,t}} \right] + \alpha_1 \left[\frac{REV_{i,t} - AR_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right] + \alpha_2 \left[\frac{PPE_{i,t}}{TA_{i,t-1}} \right]$$

โดยที่

$NDCA_{it}$	=	รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัท i ในปี t
$TA_{i,t-1}$	=	สินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t-1
REV_{it}	=	รายได้รวมของบริษัท i ในปี t
AR_{it}	=	ลูกหนี้ของบริษัท i ในปี t
PPE_{it}	=	สินทรัพย์ถาวร คือที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ของบริษัท i ในปี t
Δ	=	ผลต่างระหว่างปีปัจจุบันกับปีก่อน

4. การคำนวณหารายการคงค้างที่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Current Accruals หรือ DCA)

จากแนวคิดที่ว่ารายการคงค้างรวมของบริษัท (Total Current Accrual หรือ TAC) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นรายการคงค้างที่เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร (Discretionary Current Accruals หรือ DCA) ที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงการตกแต่งกำไรของบริษัทซึ่งมาจากการที่ผู้บริหารมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการตัดสินใจหรือใช้วิจารณ์ทางบัญชีของผู้บริหารในการตกแต่งกำไร และส่วนที่ 2 รายการคงค้างที่ไม่ได้เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชี

ของผู้บริหาร (Non-discretionary Current Accrual หรือ NDCA) ดังนั้นจึงนำรายการคงค้างรวม (TAC) ลบด้วยรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (NDCA) ก็จะได้รายการคงค้างที่เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร (DCA) หรือ การตกแต่งกำไร

สมการที่ 3 (นำสมการที่ 1 - สมการที่ 2)

$$DCA_{i,t} = TAC_{i,t} - NDCA_{i,t}$$

โดยที่

DCA_t = รายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของ
บริษัท i ในปี t

TAC_{it} = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ในปี t

$NDCA_t$ = รายการคงค้างที่ไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารของ
บริษัท i ในปี t

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและผลการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธนาคารเงินทุน และประกันภัย รวมทั้งกลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้มีความแตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีสาระสำคัญ รวมทั้งไม่นับรวมบริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน คงเหลือข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 115 ตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ตามที่ได้กล่าวในบทที่ 3 และนำมาสู่ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแยกตามหมวดอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	ร้อยละ
1. เกษตรและอุตสาหกรรม	11	9.57
2. สินค้าอุปโภคบริโภค	15	13.04
3. สินค้าอุตสาหกรรม	24	20.87
4. อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	18	15.65
5. ทรัพยากร	13	11.30
6. บริการ	23	20.00
7. เทคโนโลยี	11	9.57
รวม	115	100.00

4.2 การวิเคราะห์การตกแต่งกำไร

จากการวัดการตกแต่งกำไรโดยใช้แบบจำลอง Modified Jones เพื่อหารายการคงค้างที่เป็นผลจากการใช้ดุลยพินิจทางบัญชีของผู้บริหาร (DCA) และเมื่อได้ค่า DCA แล้ว นำไปทดสอบสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 2 โดยใช้ T-Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งได้ผลการทดสอบตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
แสดงค่าเฉลี่ยและค่า T-Test การตกแต่งกำไรแยกตามหมวดอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	n	Mean DCA				
		t-1	t	t ₊₁	(t - t ₋₁)	(t ₊₁ - t)
เกษตรและอุตสาหกรรม	11	0.063	0.094	-0.045	0.032	-0.139
อาหาร					(0.254)	(0.002) *
สินค้าอุปโภคบริโภค	15	0.048	-0.018	0.113	-0.065	0.131
					(0.162)	(0.006) *
สินค้าอุตสาหกรรม	24	0.090	-0.023	0.016	-0.113	0.039
					(0.001) *	(0.073)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	18	-0.067	0.128	0.155	0.195	0.027
					(0.011) *	(0.325)
ทรัพยากร	13	-0.137	-0.046	0.064	0.091	0.110
					(0.012) *	(0.063)
บริการ	23	-0.015	0.007	-0.100	0.022	-0.107
					(0.337)	(0.006)
เทคโนโลยี	11	0.030	0.065	-0.463	0.035	-0.528
					(0.303)	(0.00002) *
รวม	115	0.005	0.024	-0.019	0.019	-0.043
					(0.193)	(0.040) *

*แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากตารางที่ 4.2 พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแยกเป็น 7 หมวดอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการและกลุ่มเทคโนโลยี โดยบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง มีการตกแต่งกำไรในปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t-1) โดยมีค่าเฉลี่ยการตกแต่งกำไรอยู่ที่ 0.005 และมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) มีค่าเฉลี่ยการตกแต่งกำไรอยู่ที่ 0.024 ซึ่งทั้ง 2 ปีมีค่าตัวเลขการตกแต่งกำไรเป็นบวก หมายความว่ามีการตกแต่งกำไรให้สูงขึ้น และสำหรับการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t+1) มีค่าเฉลี่ยการตกแต่งกำไรอยู่ที่ -0.019 ซึ่งมีค่าตัวเลขการตกแต่งกำไรเป็นลบ หมายความว่ามีการตกแต่งกำไรให้ต่ำลง

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยการตกแต่งกำไรไปทดสอบสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 2 โดยใช้ T-Test เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ซึ่งได้ผลการทดสอบดังนี้

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) กับปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t-1) ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มทรัพยากร ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) มากกว่าปีก่อนหน้า (ปีที่ t-1) ที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) กับปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t-1) ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง การตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) ไม่ได้มากกว่าปีก่อนหน้า (ปีที่ t-1) ที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ

ผลจากการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t+1) กับปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มเทคโนโลยี ซึ่งหมายความว่า บริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงจะมีการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงน้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มบริการ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t+1) กับปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง (ปีที่ t) ซึ่งหมายความว่า บริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง การตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงไม่ได้น้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 โดยทำการศึกษาว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงมากกว่าปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงหรือไม่ และศึกษาว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงน้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงหรือไม่

โดยการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2550-2556 ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบด้วย ธนาคาร เงินทุน และประกันภัย รวมทั้งกลุ่มธุรกิจกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้มีความแตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่นๆ อย่างมีสาระสำคัญ รวมทั้งไม่นับรวมบริษัทที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง และบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน คงเหลือบริษัทที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 115 บริษัท และแบ่งออกเป็น 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี โดยใช้ Modified Jones Model สำหรับการทดสอบการตกแต่งกำไร

ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง จะมีการตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงมากกว่าปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มทรัพยากร ทั้งนี้สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี การตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงไม่ได้มากกว่าปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง และผลการศึกษาพบว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงจะมีการตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงน้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรม กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และกลุ่มเทคโนโลยี ทั้งนี้สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มบริการ

การตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงไม่ได้น้อยกว่าปีที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสรุปได้ตามตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1
ตารางสรุปผลการศึกษา

กลุ่มอุตสาหกรรม	สมมติฐาน	
	H1	H2
	การตกแต่งกำไรในปีที่มีการเปลี่ยน CEO > ปีก่อนหน้าที่มีการเปลี่ยน CEO	การตกแต่งกำไรในปีหลังจากที่เปลี่ยน CEO < ปีที่มีการเปลี่ยน CEO
เกษตรและอุตสาหกรรม	ไม่	ใช่
สินค้าอุปโภคบริโภค	ไม่	ใช่
สินค้าอุตสาหกรรม	ใช่	ไม่
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	ใช่	ไม่
ทรัพยากร	ใช่	ไม่
บริการ	ไม่	ไม่
เทคโนโลยี	ไม่	ใช่
ยอดรวม	ไม่	ใช่

5.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูงและการตกแต่งกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีการเปลี่ยนผู้บริหารระดับสูงในบางกลุ่มอุตสาหกรรมจะมีการตกแต่งกำไรในปีที่ผู้บริหารระดับสูงคนใหม่เข้าดำรงตำแหน่งในบริษัทมากกว่าปีอื่นๆ ดังนั้นนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจึงควรเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาผลการดำเนินงานของกิจการก่อนที่จะนำข้อมูลมาใช้เพื่อตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

5.3 ข้อจำกัดในงานวิจัย

บางบริษัทไม่ได้แสดงชื่อผู้บริหารระดับสูงและบางบริษัทไม่มีการเปลี่ยนตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงทำให้ไม่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาได้

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. การวิจัยในครั้งใช้แบบจำลอง Modified Jones (1991) เพื่อใช้วัดการตกแต่งกำไรของบริษัทในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม หากมีงานวิจัยในอนาคตที่ต้องการศึกษาการตกแต่งกำไร อาจเลือกใช้แบบจำลองอื่นๆ เข้ามาใช้วัดการตกแต่งกำไร ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงผลการตกแต่งกำไร ในมุมมองของแบบจำลองอื่นมากยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจทำการศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างแบบจำลองหลายๆ แบบ เพื่อศึกษาว่าผลที่ได้ในแต่ละแบบจำลองแตกต่างกันหรือไม่

2. การวิจัยครั้งนี้วัดการตกแต่งกำไรเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งหากมีการศึกษาในครั้งต่อไปอาจเปลี่ยนกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มอื่น เช่น บริษัทที่อยู่ในตลาด MAI

รายการอ้างอิง

- กฤษณา กัมปนาทโกศล. (2550). *การตกแต่งกำไรกับสัดส่วนการถือหุ้น*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ.
- กนิษฐา โสตามรรค. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารกับค่าสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีหลักทรัพย์ SET 100 ปี พ.ศ.2553*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบัญชี.
- ชัยวัฒน์ ชยางกูร. (2549). *The Art of Leadership ผู้นำหลายมิติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ดี.เอ.เบนตัน. (2546). *เก่งอย่าง CEO* (กิตติรัตน์ พรหมรัตน์, ผู้แปล). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.อาร์. บีซิเนส เพรส จำกัด.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *ข้อมูลบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, สืบค้นจาก <http://www.set.or.th>
- พจน์ ใจชาญสุขกิจ. (2548). *CEO PR&IMAGE*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด.
- ไพ คุสุวรรณ. (2556). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารระดับสูงกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบัญชี.
- ภริยา สุวรรณวิวัฒน์. (2555). *การตกแต่งกำไรโดยใช้ดุลยพินิจผ่านรายได้*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2543). *คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท ไอโอนิค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส จำกัด.
- วศิดา รัตนวิจิตร. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาล ธุรกิจครอบครัว และการตกแต่งกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทบัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ.

สุภาวิทร์ จันทรวงศ์ตั้งกูร. (2556). *แบบจำลองการพยากรณ์โอกาสในการตกแต่งกำไร กรณีศึกษาตลาดสหรัฐอเมริกา*. (การศึกษาอิสระปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต).

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาการบริหารการเงิน.

สภาวิชาชีพการบัญชี. (2552). *แม่บทการบัญชี (ปรับปรุง 2552)*, สืบค้นจาก <http://www.fap.or.th>.

อิทธิพล พิริยะนิตติ. (2549). หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการตกแต่งกำไรของบริษัทที่เสนอขายหุ้นเป็นครั้งแรกแก่สาธารณชน. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 2(4), 15-27.

Ali, A., & Zhang, W. (2014). CEO tenure and earnings management. *Journal of Accounting and Economics*, 15(59), 60-79.

Baik, B., David, Farber D. B., & Lee, S. (2011). CEO Ability and Management Earnings Forecasts. *Contemporary Accounting Research*, 28(5), 1,645-1,668.

DataStream. *ข้อมูลงบการเงินบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*, สืบค้นจาก www.datastream.com

Dechow, P. M., Hutton, A. P., Kim J. H., & Sloan, R. G., (2012). Detecting Earning Management A New Approach. *Journal of Accounting Research*, 50(2), 275-334.

Kuang, Y. F., Qin, B., & Jacco, L. (2014). CEO Origin and Accrual-Based Earnings Management. *Journal Accounting Horizons*, 28(3), 605-626.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวทิพย์ศิริ ผลเกิด
วันเดือนปีเกิด	5 กรกฎาคม 2531
วุฒิการศึกษา	ปีการศึกษา 2554: บัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ตำแหน่ง	พนักงานวิเคราะห์งบประมาณ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
ประสบการณ์ทำงาน	พ.ศ. 2556: พนักงานวิเคราะห์งบประมาณ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2554-2556: พนักงานการเงิน บริษัท เอสซีจีเคมีคอลส์ จำกัด

